

Фаховість бухгалтера з обліку розрахунків з працівниками безпосередньо впливає на ефективність управління трудовими ресурсами підприємства.

Список використаних джерел

1. Про оплату праці : Закон України від 24 березня 1995 р. №108/95-ВР : станом на 01 трав. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр#Text>.
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» : наказ Міністерства фінансів України від 28 жовтня 2003 р. №601 : станом на 01 трав. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1024-03#Text>.
3. Інструкція зі статистики заробітної плати : наказ Державного комітету статистики України від 13 січня 2004 р. №5 : станом на 01 трав. 2025 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0110-04#Text>.

Клиша О. О.,

здобувачка вищої освіти, 3 курс, факультет обліку та фінансів

Науковий керівник: **Канцедал Н. А.,**

канд. екон. наук, доцент,

завідувач кафедри обліку і оподаткування

Полтавський державний аграрний університет

м. Полтава

КЛАСИФІКАЦІЙНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОВОРОТНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ ДЛЯ ПОТРЕБ ОБЛІКУ

Поняття поворотної фінансової допомоги є суто податковим терміном. Так, згідно із пп. 14.1.257 ст. 14 ПКУ – це сума коштів, що надійшла платнику податків у користування за договором, який не передбачає нарахування процентів або надання інших видів компенсацій у вигляді плати за користування такими коштами, та є обов'язковою до повернення [1]. Цивільним кодексом України це поняття трактується як різновид позики. І хоча з точки зору права ПФД є різновидом позики та здійснюється на основі відповідного договору, ПКУ розмежовує поняття позики та ПФД. Так, основні відмінності між позикою та поворотною фінансовою допомогою, спираючись на ПКУ, відобразимо у таблиці 1.

Отже, поворотна фіндопомога є безпроцентною. Якщо передбачається нарахування процентів, така допомога може розглядатися як позика.

Здебільшого надання поворотної фінансової допомоги – звичайна операція, яка не вимагає особливих умов для її відображення [2]. Проте є

моменти, на які варто звертати увагу при оформленні та обліку таких допомог, аби уникнути юридичної відповідальності.

Таблиця 1 - Порівняльна характеристика позики та поворотної фінансової допомоги

Критерії порівняння	Варіанти трактування договору позики для цілей оподаткування	
	Поворотна фінансова допомога (пп. 14.1.257 ПК)	Позика (пп. 14.1.267 ПК)
Об'єкт договору	Певна сума грошових коштів	
Нарахування та сплата процентів	Не передбачає ні нарахування процентів, ні інших винагород позикодавцю	Сплата процентів за користування сумою позики
Обов'язковість повернення	Так	Так
Хто може надавати позику	Будь-які юридичні та фізичні особи, фізичні особи підприємці 3, 4 групи	Фінансові установи-резиденти або нерезиденти (крім тих, що мають офшорний статус). Право видачі потребує ліцензії
Чи є фінансовою послугою	Ні	Так
Оподаткування при отриманні	Не включається до доходу протягом строку повернення	Не включається до доходу основна сума

Отже, поворотна фіндопомога є безпроцентною. Якщо передбачається нарахування процентів, така допомога може розглядатися як позика.

Здебільшого надання поворотної фінансової допомоги – звичайна операція, яка не вимагає особливих умов для її відображення [2]. Проте є моменти, на які варто звертати увагу при оформленні та обліку таких допомог, аби уникнути юридичної відповідальності.

Так, часто бувають випадки, коли поворотну фіндопомогу підприємству надає його директор або засновник, який водночас є керівником або підписантом від імені підприємства. Тобто, договір укладається однією людиною від імені обох сторін – позикодавця та вигодонабувача. Таких ситуацій краще уникати, аби не порушити норм статті 238 ЦКУ, які чітко вказують на заборону представнику компанії вчиняти правочини від імені особи, яку він представляє, в інтересах іншої особи, представником якої він є водночас. Укладений в такому випадку договір може бути визнаний юридично нікчемним. В такому випадку необхідно оформити довіреність на іншого працівника підприємства й укласти договір із ним.

Щодо фізосіб-підприємців, які хочуть надати поворотну фінансову допомогу, то існують певні обмеження. «Єдинники» I, II та III групи не мають права здійснювати таку операцію. А представники III групи, але зареєстровані як юридичні особи, можуть надати допомогу, за умови одноразового характеру. Водночас здійснення подібних операцій

підприємцями, що перебувають на IV групі оподаткування, на думку податківців, не суперечить вимогам пункту 291.5 ПКУ, тож може здійснюватися без певних обмежень.

Поворотна фіндопомога, як зазначалось вище, не оподатковуються, оскільки до доходу вона не включається. При цьому якщо протягом 12 місяців така допомога не була повернута, то вона включається до доходу, вважається безповоротною фіндопомогою і відповідно підлягає оподаткуванню. «Прострочена» поворотна фінансова допомога потрапляє до доходу того кварталу, в якому сплив 12-місячний термін [3].

Якщо суб'єкт планує здійснити перехід із загальної системи оподаткування на спрощену, або ж навпаки, то краще погасити наявну ПВД, аби уникнути податкових ризиків. Це потрібно зробити в доінвентаризаційний період, що позитивно вплине на фінансову стійкість підприємства [4].

Поворотна фіндопомога не включається до доходу та не обкладається податком на додану вартість [5], ні податком на прибуток, ні ПДФО чи військовим збором. Така допомога не належить до фонду оплати праці, тож не є базою для нарахування ЄСВ.

Якщо ж підприємство вирішить списати борг за поворотною фіндопомогою, виданою фізособі, та попередить її про це письмово, в такому випадку одержувач повинен сплатити ПДФО та ВЗ із цієї допомоги самостійно. Однак не оподатковується допомога, яка не перевищує 25 % однієї мінімальної заробітної плати.

Список використаних джерел

1. Податковий кодекс України. Документ 01.04.2025 № 2755-V. *Верховна рада України*. URL: Податковий кодекс України | від 02.12.2010 № 2755-VI.

2. Онищенко В. Поворотна фінансова допомога: бухгалтерські проводки. Журнал «Головбух». 12.03.2025. URL: <https://7eminar.ua/news/883-povorotna-finansova-dopomoga-pidprijemstvu-otrimannya-oblik-podatki>.

3. Новіченко Л. Бухгалтерський облік та оподаткування фінансової допомоги: актуальні питання. *Економіка. Управління. Інновації Випуск*, 2023. №1 (32). URL: <http://eui.zu.edu.ua/article/view/283054/277228>

4. Лега О. В., Канцедал Н. А., Пешков А. М. Інвентаризація як інструмент забезпечення фінансової стійкості підприємства. *Підприємництво та інновації*. 2025. Випуск 34, С. 37-44. URL: <https://doi.org/10.32782/2415-3583/34.5>

5. Єрмолаєва М. В, Лега О.В, Канцедал Н. А. Податок на додану вартість: актуальні питання обліку розрахунків та звітності. *Цифрова економіка та економічна безпека*. 2024. Випуск 1(10). URL: <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/310>.